

Duchovní cizoložství (Ozeáš)

Texty na tento týden

Oz 1,1-3; 2,10-16.19.21.22; 4,1-3; J 17,3

Základní verš

„Neomilostněné budu milostiv, těm, kdo Nejsou-lid-můj, řeknu: ‚Tys můj lid,‘ a on řekne: ‚Můj Bože!‘“ (Oz 2,25)

Hlavní myšlenka

Boží láska k jeho lidu nikdy neochabuje, dokonce ani uprostřed duchovního cizoložství a Božího soudu.

Prorok Ozeáš konal svou službu na sklonku velmi blahobytného období izraelských dějin, těsně předtím, než národ v roce 722 př. n. l. podlehl Asyřanům. V té době už Bohem vyvolený národ neuctíval pouze Hospodina, ale sloužil i kenaanskému bohu Baalovi.

Kniha Ozeáš stojí v čele malých proroků. Hledá odpověď na základní otázku: Miluje Bůh Izrael navzdory jeho duchovní prostituci? Má s ním nějaký záměr i navzdory jeho hříchům a přicházejícímu soudu?

Ozeášův osobní příběh a jeho proroctví jsou neoddělitelně propojeny a představeny v jeho knize. Stejně jako prorok odpustil své nevěrné manželce a byl ochoten ji přijmout zpět, je Bůh ochoten učinit totéž pro svůj lid.

Co se můžeme naučit z Ozeášovy zkušenosti a z Hospodinova jednání se vzpurným Izraelem?

Podivný příkaz

²Začíná Hospodinova řeč skrze Ozeáše. Hospodin Ozeášovi řekl: „Jdi, vezmi si nevěstku a ze smilstva měj děti. Země jen smilní a smilní, odvrací se od Hospodina.“³On tedy šel a vzal si Gomera, dceru diblajmskou. Ta otěhotněla a porodila mu syna. (Oz 1,2.3)

Osobní studium

Lidé, kteří po celá staletí studují biblickou knihu Ozeáš, diskutují o tomto úvodním příkazu. Napadají je přitom otázky: Byla Gomera prostitutka, nebo nevěrná manželka? Byla nemravná už předtím, než se provdala za Ozeáše, anebo mu začala být nevěrná až v manželství?

S určitostí na ně nedokážeme odpovědět. Jedna věc je však jistá – když Bůh promlouval k Ozeášovi a skrze něj, chtěl obrátit pozornost lidu od Ozeášova příběhu ke vztahu mezi ním a Izraelem. Vzhledem k tomu, že Gomera byla Izraelka, příběh o jejím manželství s prorokem splývá s příběhem o Boží smlouvě s Izraelem.

Mezi Ozeášovým příběhem a Boží zkušeností s Izraelem nacházíme důležité paralely. Na lidské úrovni se Gomera dopouštěla cizoložství vůči Ozeášovi; na duchovní úrovni byl Izrael nevěrný Bohu. Stejně jako Gomeřina nemravnost zraňovala srdce jejího manžela, rmoutilo se Boží srdce nad modlářstvím Izraele. Ozeáš byl povolán k tomu, aby si nechal zlomit srdce a trpěl v rozvráceném manželství. Nejspíš musel snášet veřejné pohoršení a hanbu. Čím déle však prožíval Gomeřinu nevěru, tím hlouběji chápal Boží bolest a zklamání z Izraele.

Bůh často žádal i jiné proroky, aby kromě kázání udělali ještě něco dalšího. Přečti si texty v Iz 20,1–6; Jr 27,1–7; Ez 4,1–6 a přemýšlej nad tím, jak chování proroků symbolizovalo Boží jednání s jeho lidem.

Aplikace

Jaké svědectví o Bohu vydáváš? Je to jen tvými slovy, nebo také činy? Co ve tvém životě prozrazuje, že nejsi jen dobrým člověkem, ale také Ježíšovým následovníkem?

Duchovní cizoložství

¹⁰Nechce pochopit, že já jsem jí dával obilí, mošt i čerstvý olej, že jsem ji zahrnoval stříbrem a zlatem – a oni to dávali Baalovi. ¹¹Proto vezmu své obilí zpět v jeho době, i mošt v příhodný čas; strnu z ní svou vlnu i svůj len, jež měly přikrývat její nahotu. ¹²Tehdy odkryji její hanbu před zraky jejích milenců. Žádný ji nevytrhne z mé ruky. ¹³Všemu jejímu veselí učiním přítrž, jejím svátkům, novoluním i dnům odpočinku, všem jejím slavnostem. ¹⁴Zpustoším její révu i fíkovník, o nichž říká: „To je má odměna, kterou mi dali moji milenci.“ Proměním je v divočinu, bude je požírat polní zvěř. ¹⁵Ztrestám ji za dny baalů, že jim pálí kadidlo a zdobí se kroužkem a náhrdelníkem, že chodí za svými milenci a na mne zapoměla, je výrok Hospodinův. (Oz 2,10–15)

Osobní studium

Když se Gomera dopouštěla vůči svému manželovi cizoložství, prožíval Ozeáš muka zrady, ponížení a hanby. Svým sousedům a přátelům, kteří viděli jeho bolest, předával svými slovy a činy Boží poselství: Izrael, Boží „manželka“, se chová stejně jako Gomera. Vyvolený národ páchá duchovní smilstvo.

Prorok Jeremjáš přirovnal nevěrný Boží lid k „nevěstce“, která žije s mnoha milenci navzdory všemu, co jí Bůh dal (Jr 3,1). Podobně nazval prorok Ezechiel modlářský Izrael „cizoložnou manželkou“, která opustila svého věrného manžela (Ez 16,32). Z toho důvodu pohlíží Bible na modlářství jako na duchovní cizoložství.

Přečti si Oz 2,10–15. Jaké varování obsahuje tento text? V jakém směru bychom se jako adventisté sedmého dne mohli ocitnout v nebezpečí, že se dopustíme v zásadě stejné věci?

Výrazy „obilí, mošt i čerstvý olej“ jsou použity i v 5. Mojžíšově (Dt 7,12–14) při popisu hlavních zemědělských plodin Izraele, jichž měl lid velkou hojnost, jak jim skrze Mojžíše zaslíbil Bůh. V Ozeášově době se lidé chovali vůči Bohu tak nevděčně, byli tak pohlčeni okolním světem, že tyto dary – jež jim původně dal Bůh – předkládali falešným modlám. To je důrazné varování pro každého z nás: dary, které jsme dostali, bychom měli použít ke službě Hospodinu, a nikoli k účelům, k nimž nikdy nebyly určeny (Mt 6,24).

„Jak se Bůh dívá na naši nevděčnost, na to, že si nevážíme jeho požehnání? Když zjistíme, že někdo opovrhne našimi dary nebo s nimi špatně zachází, uzavíráme před ním své dlaně i srdce. Budme bdělí, abychom se nechovali jako ti, kteří dostávají Boží milosrdné dary den co den a rok co rok, ale zneužívají jeho štědrost a zanedbávají lidi, za které Kristus položil svůj život. Prostředky, které jim Bůh poskytl na podporu jeho díla a budování jeho království, vynakládají na domy a pozemky, plývají jimi na svou pýchu a své požitky – a zapominají na Dárce.“ (RH, 7. prosince 1886)

Applikace

Přemýšlej o tom, jak snadné je vzít dary, které ti Bůh dal, a použít je sobecky k vlastním účelům. Jakými praktickými způsoby můžeš předcházet tomuto hříchu ve svém životě?

Zaslíbení obnovy

¹⁵Ztrestám ji za dny baalů, že jim pálí kadidlo a zdobí se kroužkem a náhrdelníkem, že chodí za svými milenci a na mne zapomněla, je výrok Hospodinův. ¹⁶Proto ji přemluví, uvedu ji na poušť, budu jí promlouvat k srdci... ¹⁹Odstráním z jejích úst jména baalů; jejich jména nebude už nikdo připomínat... ²¹Zasnoubím si tě navěky, zasnoubím si tě spravedlností a právem, milosrdenstvím a slitováním, ²²zasnoubím si tě věrností a poznáš Hospodina. (Oz 2,15.16.19.21.22)

Osobní studium

Přečti si v knize Ozeáš 2. kapitolu. Jaké hlavní poselství zde Bůh předává svému lidu? Co je v této kapitole evangeliem? Ozeášovo poselství představuje Boží neochvějnou lásku k nehodnému lidu. V Ozeášovi 2. kapitole Hospodin obšírně hovoří o odpadnutí Izraele, které pak staví do protikladu k jeho neochabující lásce vůči jeho lidu. Manžel svou ženu potrestá, ale pak ji vezme na výlet do pouště, kde se s ní znovu ožení.

V závěru kapitoly je vylíčena budoucnost po skončení soudu, kdy Bůh přemluví Izrael, aby ho miloval jako předtím (Oz 2,14–17). Hospodin se znovu zasnoubí se svým lidem (Oz 2,21.22). Bůh zaslíbuj svou milost: „Neomilostněné budu milostiv, těm, kdo Nejsou-lid-můj, řeknu: ‚Tys můj lid,‘ a on řekne: ‚Můj Bože!‘ (Oz 2,25).

Bůh nám zdarma nabízí odpuštění hříchů. Kolik toto odpuštění stojí? Jakou cenu zaplatil za toto poučení Ozeáš osobně? „Hospodin mi řekl: ‚Jdi opět a miluj ženu, milenku jiného, cizoložnici. Právě tak miluje Hospodin izraelské syny, i když se obracejí za jinými bohy...‘ Opatřil jsem si ji tedy za patnáct šekelů stříbra a za půldruhého chómeru ječmene“ (Oz 3,1.2).

Muž měl v Izraeli, kde panoval patriarchální systém, dominantnější postavení. K tomuto postavení však patřila i zodpovědnost. Situace v této společnosti, kdy by měl muž odpustit nevěrné manželce a vzít ji zpět – nehledě na to, že by měl přijmout za vlastní děti, které možná zplodil jiný muž – byla velmi složitá. Stát při své manželce a jejích dětech a snášet kvůli tomu společenské zavržení proto musela být jedna z nejtěžších životních zkušeností.

Ozeáš však „koupil“ svou ženu zpět. Bůh v jistém smyslu učinil totéž pro lidstvo, ale zaplatil za to Ježíšovou smrtí na kříži. Jedině při pohledu na kříž můžeme získat jasnější představu o tom, jakou cenu zaplatil Bůh, aby nás vykoupil ze zkázy způsobené hříchem.

Aplikace

Bůh nám nabízí milost a vysvobození. My tuto nabídku můžeme pouze přijmout. Nemůžeme si vykoupení nijak zasloužit. Umíš tento Boží dar přijmout a být za něj vděčný? K čemu tě v životě motivuje přijetí takového daru?

Argumenty proti Izraeli

¹Slyšte slovo Hospodinovo, synové izraelští! Hospodin vede při s obyvateli země, protože není věrnosti ani milosrdenství ani poznání Boha v zemi. ²Kletby a přetvářka, vraždy a krádeže a cizoložství se rozmohly, krveprolití stihá prolitou krev. ³Proto země truchlí, chřadnou všichni její obyvatelé, polní zvíř a nebeské ptactvo; hynou i mořské ryby. (Oz 4,1–3)

Osobní studium

V textu Oz 4,1–3 je Bůh představen jako někdo, kdo vznáší obvinění proti Izraeli nebo s ním vede soudní spor (hebrejsky ríib). Vyvolený národ se před Bohem provinil, protože lid nesplnil podmínky smlouvy. Jedinečný vztah Izraele s Bohem se měl vyznačovat takovými vlastnostmi jako pravda, slitování a poznání Boha. Podle Oz 2,20–22 jde o dary, které Bůh uděluje svému lidu při obnově smlouvy.

Život Izraelců však kvůli hříchu postrádal tyto dary milosti. Zločiny, které Ozeáš uvádí, přivedly národ až na pokraj anarchie. Náboženští vůdcové, kněží i proroci společně zavinili chátřání života Izraelců. Celá tíha odpovědnosti spočívala právě na nich. Pokud nepotírali nešvary a neodsuzovali nespravedlivé činy, sami měli být odsouzeni Bohem.

Modlářství je ve Starém zákoně považováno za nejtěžší hřích, protože popíralo úlohu Pána Boha v životě národa i jednotlivce. Vzhledem k suchému podnebí byly deště v izraelské zemi otázkou života a smrti. Izraelci však dospěli k přesvědčení, že jejich požehnání, jako například životodárný déšť, pocházejí od Baala. Proto budovali svatyně cizím bohům a začali spojovat nemravnost s uctíváním.

Současně v zemi bujela sociální nespravedlnost. Bohaté třídy v Izraeli vykořisťovaly rolníky, aby mohly platit daně Asýrii. Mnozí se uchylovali k šizení a podvádění (Oz 12,8.9). Právě kvůli tomu přešlo původně klidné a blahobytné období v etapu politických a společenských nepokojů. Země se řítila do naprostého zmatku.

„Chudáci bohatí, kteří prohlašují, že slouží Bohu! Zaslouží si politování. I když tvrdí, že znají Boha, svými činy ho zapírají. V jak velké temnotě se nacházejí! Vyznávají víru v pravdu, ale jejich skutky neodpovídají jejich vyznání. Láska k bohatství vede lidi k sobectví, náročnosti a panovačnosti. Bohatství je moc; a láska k němu mnohdy kazí a ochromuje vše, co je v člověku ušlechtilé.“ (2T 682)

Aplikace

Přečti si Jk 5,1–7. Jak tato slova zapadají do přítomné pravdy vyjádřené v trojandělském poselství ve Zj 14,6–12? Ať už je tvá finanční situace jakákoli, jak se můžeš chránit před nebezpečími, která pro Kristovy následovníky vždy představují peníze?

Výzva k pokání

A život věčný je v tom, když poznají tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista. (J 17,3)

Osobní studium

Jméno Ozeáš znamená v hebrejštině „Hospodin zachraňuje“ a souvisí se jmény Izajáš, Jozue, a dokonce i Ježíš. Prorok vyzývá lidi, aby zavrhlí hřích a našli útočiště v Pánu Bohu, protože On je jejich Stvořitelem a Vykupitelem. Smyslem Božího soudu bylo připomenout hříšníkům, že jejich život a síla pocházejí od Toho, k němuž se musí navrátit. A tak navzdory všem varováním a prohlášením rozsudku představuje Ozeášova kniha i taková témata, jako jsou lidské pokání a Boží odpuštění.

Prorok naléhá na národ, který hyne v hříchu, protože „odmítá poznání“ (Oz 4,6), aby se usilovně snažil Boha plně poznat a žít v souladu s jeho věčnými zásadami. Lid zavrhl poznání Boha a vzepřel se mu – a to nakonec vedlo k soudu.

Skrze víru a poslušnost však mohli Izraelci Hospodina osobně poznat. Takové poznání může být důvěrné a intimní. A právě proto manželství stále znovu a znovu symbolizuje vztah, jaký s námi chce Hospodin mít.

To je také důvod, proč křesťanský život spočívá především ve vztahu s živým Bohem a proč Bůh vyzývá lidi, aby jej poznávali a plnili jeho vůli ve svých životech.

Problém hříchu vytvořil mezi Bohem a lidstvem hroživou propast. Ježíš však svou smrtí na kříži připravil cestu, aby každý z nás mohl důvěrně chodit s Pánem. Můžeme jej osobně poznávat.

Aplikace

Jaký je rozdíl mezi lidmi, kteří o Bohu vědí, a těmi, kteří jej znají? Jak se tento rozdíl odráží v jejich každodenním životě? Co bys odpověděl, kdyby se tě někdo zeptal, jak může poznat Boha? Co učí následující texty o důležitosti „poznání Hospodina“?

Ex 33,12.13

Jr 9,22.23

Da 11,32

1J 2,4

Podněty k zamyšlení

„Jak čas plynul, Ozeáš si uvědomoval, že jeho vlastní osud je obrazem Božího zármutku, že jeho žal je ozvěnou Božího žalu. V tomto solidárním utrpení, které bylo projevem soucitu s Božím zármutkem, prorok pravděpodobně viděl smysl manželství, jež uzavřel na Boží příkaz... Teprve když prorok na vlastní kůži prožil to, co zakusil božský choť Izraele, byl schopen vžít se do Boží situace. Jeho manželství bylo spíše ponaučením, ilustrací než symbolem nebo svátostí.“ (Abraham J. Heschel, *The Prophets*, Peabody, Mass.: Prince Press, 2001, s. 56)

„Ozeáš jim symbolickým jazykem oznámil, že se Bůh v závěru lidských dějin chystá každou kající duši zahrnout požehnáním, kterého si vyvolený národ užíval v době, kdy pobýval ve své zemi a věrně následoval pravého Boha. V této souvislosti Bůh o vyvoleném národu, který přirovnal k nevěstě, prohlásil: „Zas jí dám její vinice, dolinu Akór jako bránu k naději. Tam mi opět odpoví jako za dnů mládí, jako v den, kdy vystoupila z egyptské země.“ (OSU 115.116; PK 298)

Otázky k rozhovoru

- 1. Máme sklon představovat si modlářství jako klanění se sochám. V jakém směru může být modlářství něco mnohem zálužnějšího a ošidnějšího?*
- 2. Při setkání v sobotní škole se zabývejte myšlenkou, co znamená znát Boha. Co tím myslíme, když říkáme, že „známe Hospodina“? Jak toto poznání Boha získáváme?*
- 3. Někteří starověcí teologové tvrdili, že Bůh je „citově chladný“, tzn. necítí bolest ani radost jiných bytostí. Proč je tento názor chybný a odmítáme ho?*
- 4. Zabývejte se podrobněji skutečností, že naše vykoupení bylo velmi drahé. Co nám to říká o tom, jakou máme pro Boha hodnotu?*